

Brüssel, 10. märts 2025
(OR. en)

6787/25

COH 15

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Järeldused ühtekuuluvuse ja ühtekuuluvuspoliitika kohta pärast 2027. aastat – <i>Heakskiitmine</i>

1. Eesistujariigi järelduste eelnõu ühtekuuluvuse ja ühtekuuluvuspoliitika kohta pärast 2027. aastat arutati struktuurimeetmete ja äärepoolseimate piirkondade töörühma 23. jaanuari, 6. ja 20. veebruari ning 7. märtsi 2025. aasta koosolekutel. Töörühmas toimunud delegatsioonide arvamustevahetuse tulemusel koostati käesoleva märkuse lisas esitatud järelduste eelnõu.
2. Alaliste esindajate komiteel palutakse soovitada nõukogul võtta vastu kõnealused nõukogu järeldused käesoleva märkuse lisas esitatud kujul.

EELNÕU**Nõukogu järeldused ühtekuuluvuse ja ühtekuuluvuspoliitika kohta pärast 2027. aastat****EUROOPA LIIDU NÕUKOGU:**

- 1) TULETAB MEELDE, et käesolevad nõukogu järeldused ei mõjuta 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku üle peetavaid läbirääkimisi;
- 2) TULETAB MEELDE oma 2022. aasta novembri järeldusi ühtekuuluvuspoliitika kohta, 2023. aasta novembri järeldusi ühtekuuluvuspoliitika tuleviku kohta, 2024. aasta juuni järeldusi üheksanda ühtekuuluvusaruande kohta ning 2024. aasta novembri järeldusi ühtekuuluvuspoliitika rolli kohta demograafiliste probleemide lahendamisel ELis;
- 3) TULETAB MEELDE strateegilist tegevuskava 2024–2029, mille Euroopa Ülemkogu võttis vastu 27. juunil 2024 ning milles tunnistatakse vajadust suurendada majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust, et saavutada pidev ülespoole suunatud lähenemine, vähendada erinevusi, suurendada meie vastupanu- ja konkurentsivõimet ning stimuleerida pikaajalist majanduskasvu kogu liidus, selleks et edendada ELi üldist harmoonilist arengut;
- 4) TULETAB MEELDE uut Euroopa konkurentsivõime kokkulepet käsitleva Budapesti deklaratsiooni põhisõnumit, milles märgitakse et *„uute geopoliitiliste olude ning majanduslike ja demograafiliste probleemidega silmitsi seistes [...] [ning arvestades vajadust] tagada ELi suveräänsus, julgeolek, vastupanuvõime ja üleilmne mõjuvõim [...] [tuleks liit muuta] konkurentsivõimelisemaks, tootlikumaks, uuenduslikumaks ja kestlikumaks, tuginedes majanduslikule, sotsiaalsele ja territoriaalsele ühtekuuluvusele ning tagades lähenemise“*;
- 5) VÄLJENDAB HEAMEELT, et Euroopa Komisjoni presidendi poliitilistes suunistes järgmisele Euroopa Komisjonile (2024–2029) tunnistatakse *„vajadust tugevdada ühtekuuluvus- ja majanduskasvupoliitikat, mille keskmes on piirkonnad ja mis tuleb kavandada partnerluses riiklike, piirkondlike ja kohalike ametiasutustega, et käsitleda piirkondlikke ja sotsiaalseid erinevusi“*;

- 6) TUNNUSTAB Letta ja Draghi aruandeid¹, milles käsitletakse ELi ees seisvaid probleeme ja selle ühtse turu poliitikat;
- 7) VÕTAB TEADMISEKS 29. jaanuaril 2025 vastu võetud Euroopa Komisjoni teatise „ELi konkurentsivõime kompass“²;
- 8) TUNNISTAB, kui oluline on tagada liidu väärtuste ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta tõhus kohaldamine ja austamine praktikas ning liidu finantshuvide kaitse; sellega seoses KORDAB selget seost ühelt poolt õigusriigi põhimõtte ja harta järgimise ning teiselt poolt liidu rahastamise vahel ning RÕHUTAB liidu finantshuvide kaitsmise tähtsust, võttes arvesse määrust, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks;

Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus ning selle roll ELi probleemide käsitlemisel

- 9) TULETAB MEELDE, et aluslepingutes sätestatud majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse eesmärk on Euroopa projekti keskmes ning et ELi poliitikameetmed ja tegevus peaksid aitama kaasa selle eesmärgi saavutamisele, võttes arvesse nende territoriaalset mõõdet ja koordineerimist ning kaasates aktiivselt riiklikke, piirkondlikke ja kohalikke ametiasutusi ning sidusrühmi, kui see on asjakohane; sellega seoses INNUSTAB komisjoni korrapäraselt analüüsima liikmesriikide ja piirkondade territoriaalseid erinevusi; Samal ajal TOONITAB, et ELi poliitikameetmete ja tegevuse eesmärkide saavutamine eeldab territoriaalse mõõtme integreerimist nende kavandamisse ja rakendamisse;

¹ Enrico Letta, „*Much more than a market*“ („Palju enam kui turg“), aprill 2024. Mario Draghi, „*The future of European competitiveness – A competitiveness Strategy for Europe*“ („Euroopa konkurentsivõime tulevik – Euroopa konkurentsivõime strateegia“), september 2024.

² Dok 5785/25.

- 10) ON MURES ELi, selle liikmesriikide ja piirkondade ees seisvate arvukate probleemide asümmeetrilise territoriaalse ja ühiskondliku mõju pärast, eelkõige vajaduse pärast suurendada konkurentsivõimet, vastupanuvõimet ja julgeolekut, käsitledes samal ajal rohe- ja digipööret ning demograafilisi probleeme; JUHIB TÄHELEPANU sellele, et kui nende küsimustega ei tegeleta, võib selle tulemuseks paljudes piirkondades olla järkjärguline lahknemine, majanduslik stagnatsioon või arengulõksu langemine ning sellest tulenevalt majanduslike, sotsiaalsete ja territoriaalsete erinevuste suurenemine ELis ning Euroopa projekti ohtu sattumine;
- 11) RÕHUTAB, et nende probleemide lahendamine nõuab koordineerimist ja sidusaid meetmeid ELi tasandil, mis tuleks välja töötada tihedas dialoogis komisjoni, liikmesriikide ning asjakohasel juhul piirkondlike ja kohalike omavalitsuste ja sidusrühmade vahel; sellega seoses RÕHUTAB, kui oluline on edendada selget vastastikust täiendavust ja koostõimet ELi poliitikameetmete vahel ning vältida eri vahendite kattumist;
- 12) LEIAB, et Euroopa poolaasta raamistikus tuleks korrapäraselt käsitleda lähenemiseesmärki ja asjakohasel juhul selle territoriaalset mõõdet, tehes seda täielikus partnerluses liikmesriikidega;

Ühtekuuluvuspoliitika ja konkurentsivõime

- 13) TULETAB MEELDE Letta aruannet, milles rõhutatakse, et tõhus ühtekuuluvuspoliitika, mida rakendatakse tasakaalustatult kogu ELis, on ühtse turu edu oluline tingimus;
- 14) TUNNISTAB, et ELi konkurentsivõime kompassis märgitakse, et „[a]jakohastatud ühtekuuluvuspoliitika on äärmiselt oluline majanduskasvu tugevdamiseks, ebavõrdsuse vähendamiseks ja konkurentsivõime edendamiseks ühtsel turul ning samal ajal piirkondade ja kogukondade toetamiseks nende pikaajalises arengus ja õiglates üleminekus“, ning märgib eelkõige oskuste ja kvaliteetsete töökohtade edendamise rolli horisontaalse võimaluste loojana;

- 15) KINNITAB TAAS, et konkurentsivõime ja ühtekuuluvus on omavahel seotud. Ühtekuuluvus vajab konkurentsivõimet majanduskasvu liikumapaneva jõuna ning samal ajal ei suuda konkurentsivõime ilma ühtekuuluvuseta saavutada kogu potentsiaali, mida EL saab pakkuda; RÕHUTAB nii kogu ELi konkurentsivõime suurendamise kui ka riikide ja piirkondade vahelise ühtekuuluvuse edendamise rolli, mis seeläbi aitab kaasa ELi strateegiliste prioriteetide saavutamisele käsitleb ELi väljakutseid vastastikku tugevdaval viisil;
- 16) ON VEENDUNUD, et Euroopa konkurentsivõime ja vastupanuvõime suurendamiseks peab EL mobiliseerima kõik oma majanduskasvu mootorid; RÕHUTAB ühtekuuluvuspoliitika rolli konkurentsivõime suurendamisel, kasutades ära kõikide territooriumide, sealhulgas vähem arenenud piirkondade kasvupotentsiaali ja tuginedes kohalikele tugevustele; RÕHUTAB, kui olulised on nutika spetsialiseerumise strateegiad, koostöövõrgustike loomine, sealhulgas teadmussiire ning teadusuuringud ja innovatsioon, et aidata piirkondadel arendada konkurentsivõimet, tugevdada piirkondlikke väärtusahelaid ja integreeruda ülemaailmsesse väärtusahelatesse. See suurendaks piirkondade pikaajalist vastupanuvõimet, edendaks ülespoole suunatud lähenemist ning vähendaks piirkondadevahelisi ja -siseseid erinevusi ning sotsiaalset rahulolematust;

Ühtekuuluvuspoliitika alused ja peamised põhimõtted

- 17) TULETAB MEELDE, et ühtekuuluvuspoliitika, mis on Euroopa integratsiooniprojekti kesksel kohal, on ELi struktuuriliste investeeringute pikaajaline poliitika, mis vähendab piirkondlikke erinevusi ELis ning suurendab ELi piirkondade ülespoole suunatud lähenemist ja vastupanuvõimet; RÕHUTAB, et ühtekuuluvuspoliitika peaks jätkuvalt aitama kaasa Euroopa Liidu strateegiliste eesmärkide ja prioriteetide saavutamisele, käsitledes samal ajal riiklikke ja piirkondlikke eesmärke;

- 18) KINNITAB TAAS, et ühtekuuluvuspoliitika peaks jätkuvalt põhinema selle peamistel põhimõtetel, nagu eelarve jagatud täitmine, mitmetasandiline juhtimine, partnerlus ning inim- ja kohapõhine lähenemisviis, mida kohaldatakse koos proportsionaalsuse ja subsidiaarsuse põhimõttega; TULETAB MEELDE, et need peamised põhimõtted on üliolulised riiklike, piirkondlike ja kohalike ametiasutuste ning sidusrühmade nõuetekohaseks kaasamiseks ühtekuuluvuspoliitika programmitöösse, rakendamisse ja haldamisse, mis peaks toimuma Euroopa kodanikele võimalikult lähedal ja nende hüvanguks, muutes seega poliitika elluviimise rohkem inimestele orienteerituks, alt-üles-lähenemisviisi põhiseks ja tõhusamaks; RÕHUTAB, et need põhimõtted tugevdavad kogu Euroopa integratsiooni mudelit, tekitades samal ajal tunde ühisest vastutusest ja ühistest väärtustest;
- 19) KUTSUB komisjoni ÜLES tõhustama territoriaalset lähenemisviisi meetmete abil, mis on kohandatud eri piirkondade vajadustele ja võimalustele; TUNNISTAB, et territoriaalsetes vahendites võiks paremini arvesse võtta liikmesriikide olemasolevaid territoriaalseid strateegiaid; ON VEENDUNUD, et funktsionaalsed piirkonnad, mis tuginevad muu hulgas linna- ja maapiirkondade vahelistele sidemetele, saavad olla tõhus raamistik kohandatud strateegiate rakendamiseks ja halduspiiridest väljapoole jäävate probleemidega tegelemiseks;
- 20) RÕHUTAB, et ühtekuuluvuspoliitika peaks jääma avatuks kõikidele piirkondadele, eelkõige kõige ebasoodsamatele piirkondadele, maapiirkondadele, tööstuslikust üleminekust mõjutatud piirkondadele, neile, kus valitsevad rasked ja püsivalt ebasoodsad looduslikud või demograafilised tingimused, näiteks väga väikese rahvastikutihedusega põhjapoolseimad piirkonnad, saared, piiriülesed ja mägiapiirkonnad, nagu on osutatud ELi toimimise lepingu artiklis 174; RÕHUTAB, et ühtekuuluvuspoliitikas peaks jätkuvalt olema oluline roll piirkondlike erinevuste vähendamisel ELis, aidates vähem arenenud piirkondadel jõuda järele arenenumatele piirkondadele, pidades silmas liidu ülespoole suunatud lähenemist; TUNNISTAB, kui oluline on käsitleda probleeme, mis on seotud geopoliitilise ebastabiilsusega ELi välispiiridel, pöörates erilist tähelepanu liikmesriikidele ja piirkondadele, mis on kõige enam mõjutatud Venemaa agressioonisõjast Ukraina vastu, eelkõige Venemaa ja Valgevenega piirnevatele ning Ukrainaga piirnevatele piirkondadele; TUNNISTAB liikmesriikide ja piirkondade ees seisvaid väljakutseid, mis on seotud rändesurvega, sealhulgas praegustest konfliktidest tingitud väljakutseid;

- 21) RÕHUTAB vajadust vallandada äärepoolseimate piirkondade täielik potentsiaal ELis ning tagada nende panus ELi huvide ja väärtuste kaitsmisesse väljaspool Euroopa piire; KUTSUB komisjoni ÜLES kasutama täielikult ära ELi toimimise lepingu artikliga 349 pakutavaid võimalusi, edendades nende piirkondlikku integratsiooni ja tagades piisavate õigusnormide kajastamise 2027. aastale järgnevas ühtekuuluvuspoliitikas, lisaks nende eripäradele ja piirangutele, mida võetakse arvesse kõigis muudes seadusandlikes ettepanekutes;
- 22) RÕHUTAB, et kõik Euroopa territoriaalse koostöö tegevussuunad edendavad tugevamaid piirkondlikke sidemeid ja integratsiooni liikmesriikide vahel ning soodustavad positiivseid suhteid ELi ja tema partnerriikide vahel; KUTSUB komisjoni ÜLES uurima võimalusi piirkondadevahelise, riikidevahelise ja piiriülese koostöö tugevdamiseks, mis suurendaks vastupanuvõimet ja parandaks ühtse turu toimimist ning harmoonilist piiriülest arengut; RÕHUTAB vajadust parandada koostoimet põhiprogrammide ja Interregi programmide vahel;
- 23) TULETAB MEELDE, et ühtekuuluvuspoliitika ei ole kriisidele reageerimise vahend, tunnistades samal ajal selle suutlikkust reageerida ettenägematutele ja ootamatutele olukordadele, mis võivad kahjustada piirkondade arengusuutlikkust; samal ajal INNUSTAB komisjoni tegema järeldused sellest, kuidas on reageeritud hiljutistele ühtekuuluvuspoliitikaga seotud kriisidele, et ühtlustada olemasolevaid hädaolukorras kasutatavaid vahendeid ja tagada nende suurem tõhusus;

Ühtekuuluvuspoliitika juhtimine

- 24) RÕHUTAB, et eelarve jagatud täitmine peab jääma ühtekuuluvuspoliitika elluviimise meetodiks;

- 25) TULETAB MEELDE, kui oluline on mitmetasandiline juhtimine, mis võimaldab tulemuslikku sekkumist igas liikmesriigis kõige sobivamal territoriaalsel tasandil, tugevdades samal ajal ühist vastutustunnet. Mitmetasandiline juhtimine koos eelarve jagatud täitmise ja partneritega peetava dialoogiga nii programmitöö kui ka rakendamise etapis hõlbustab aluslepingul põhinevate poliitiliste eesmärkide saavutamist ning annab liikmesriikidele ning piirkondlikele ja kohalikele ametiasutustele suurema mõjuvõimu; sellega seoses KUTSUB komisjoni ÜLES säilitama oma rolli ühtekuuluvuspoliitika juhtimisel ja ELi eesmärkide saavutamisel, lähtudes nende territoriaalsest potentsiaalist ja konkreetsetest väljakutsetest;
- 26) KUTSUB komisjoni ÜLES tagama, et ühtekuuluvuspoliitika juhtimismudel is järgitaks ka edaspidi olemasolevat pädevuste jaotust ja koordineerimissüsteemi iga liikmesriigi eri valitsustasandite vahel ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli poliitika kujundamisel, programmitöös, juhtimisel, rakendamisel, järelevalves ja hindamisel;
- 27) RÕHUTAB, et poliitikameetmete, reformide ja investeeringute tõhusaks rakendamiseks, sealhulgas uute ja kiiresti muutuvate probleemidega toimetulekuks, on vaja tugevaid institutsioone, head valitsemistava ja haldussuutlikkust; seetõttu KUTSUB komisjoni ÜLES pakkuma välja tõhusaid meetmeid ühtekuuluvuspoliitika raamistikus haldus- ja institutsioonilise suutlikkuse suurendamise toetamiseks riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil, kahjustamata seejuures liikmesriikide olemasolevaid süsteeme;

Ühtekuuluvuspoliitika tulemuslikkus ja tõhusus

- 28) TULETAB MEELDE, et ühtekuuluvuspoliitika on pikaajaline investeerimispoliitika ning et selle tõhusust ja tulemuslikkust on võimalik parandada tulemustele keskendumisega; TUNNISTAB, et ühtekuuluvuspoliitika võiks võimaldada reforme, mis on asjakohased ühtekuuluvuspoliitika eesmärkide jaoks, mis on kooskõlas liidu prioriteetidega, austades samal ajal liikmesriikide prioriteete; RÕHUTAB, et investeeringute ja reformide kindlaksmääramisel tuleks järgida ühtekuuluvuspoliitika peamisi põhimõtteid ja eesmärke;

- 29) PALUB komisjonil uurida võimalusi tulemuspõhisema lähenemisviisi kasutamiseks, mis põhineks kuludega sidumata rahastamisest ja lihtsustatud kuluvõimalustest saadud kogemustel ning olemasolevatest mudelitest saadud kogemustel, võttes nõuetekohaselt arvesse tulemuspõhiste süsteemide kättesaadavaid hindamisi ja auditeid, sealhulgas neid, mille on teinud Euroopa Kontrollikoda; JUHIB TÄHELEPANU sellele, et tulemuspõhisema lähenemisviisi kasutusele võtmisel on vaja paindlikumat (sealhulgas programmitöös) ja paremini kohandatud lähenemisviisi, milles võetakse arvesse konkreetseid territoriaalseid vajadusi ja probleeme;
- 30) KUTSUB ÜLES veelgi lihtsustama ja vähendama halduskoormust programmitöö, rakendamise, järelvalve, kontrolli ja auditi kõigil tasanditel ja kõigis etappides, säilitades samal ajal ühtekuuluvuspoliitika alused ja peamised põhimõtted; samal ajal PALUB komisjonil esitada ettepanekuid ühtekuuluvuspoliitika fondide ühtsemate rakendussätete kohta, et vältida fondide paljusust ja vähendada toetuste killustatust; RÕHUTAB samuti, kui oluline on lihtsustada ja ühtlustada ELi riigiabi eeskirju kõigis ELi vahendites, sealhulgas ühtekuuluvuspoliitikas, ning lihtsustada riigihankemenetlusi, tagades samal ajal ühtsel turul võrdsed tingimused ja ausa konkurentsi;
- 31) TULETAB MEELDE kontrollide ja auditite ühtlustamise ja proportsionaalsuse vajadust, samuti vajadust laiendada ühtse auditi põhimõtte kohaldamist, tagades samal ajal kõrged standardid pettuste ja korruptsiooni ennetamiseks ja nende vastu võitlemiseks kõigil tasanditel;
- 32) PALUB komisjonil muuta ühtekuuluvuspoliitika rohkem tulemustele orienteerituks, eelkõige kasutada tulevase poliitika raamistiku kujundamisel tõenduspõhist lähenemisviisi, ning arendada edasi ja lihtsustada väljakujunenud seire- ja hindamissüsteeme, et hinnata, kuidas investeeringud ja reformid aitavad saavutada strateegilisi eesmäärke, tugevdada vahendeid, mille eesmärk on uurida poliitiliste sekkumiste võimalikku ja tegelikku mõju ning integreerida territoriaalse mõju hinnangud veelgi rohkem poliitika ettevalmistamisse ja hindamisse;

* * *

- 33) JÄÄB OOTAMA, et komisjon tutvustab tulevaste laienemiste mõju ühtekuuluvuspoliitikale käsitleva poliitika läbivaatamise tulemusi;
- 34) JÄÄB OOTAMA ühtekuuluvuspoliitika järgmise seadusandliku paketi ettepanekuid, mis tuleks võimaluse korral esitada juba 2025. aastal, et võimaldada kiireid läbirääkimisi ning paketi õigeaegset ja sujuvat rakendamist.
-